

SLOVACISTICA LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

Dagmar Maria ANOCA

The author presents a brief history of the department of Slovak language and literature, founded in 1949, followed by the enumeration of the main areas of activity: the teaching and methodology area (mentoring both students and teachers of Slovak language teaching schools in Romania), the scientific and research activity in the field of Slovak and Slavic studies such as: Linguistics, Dialectology, Literature, Culturology, Romanian-Slavic cultural relations, mirrored in scientific or cultural publications in various forms of propagation of the Slovak culture and promoting intercultural dialogue between Romania and Slovakia (conferences, symposia, translations etc.), ending with portrait medallions of the professors who worked in the department: the founding generation, Prof. dr. doc. Pandele Olteanu (1908-1995), Lect. dr. Silvia Nita-Armas (1931), Prof. Cornelius Barborica (1931), Prof. Gheorghe Calin (1935), teaching assistant Anton Tanasescu (1933). The author also mentions the work of younger professors and Slovak assistant professors, as well.

Cuvinte cheie: slovacistica, Universitatea din București, Catedra de limbi și literaturi slave

Începuturile slovacisticii la Universitatea din București¹ datează din deceniul al cincilea al secolului douăzeci, după ce, în anul 1945, Pandele Olteanu², a pus bazele

¹ Universitatea din București este singura instituție de învățământ superior în cadrul căreia se predă limba și literatura slovacă. Un lectorat de limba slovacă a funcționat pe o perioadă scurtă (1997-1999) la Universitatea din Oradea (cursuri de practica limbii ținute de către colaboratori externi (Michaela Chrapan, profesoară la Liceul din Nădlac, absolventă a secției de slovacistică din București, și Miroslava Stračinová, profesor invitat la Liceul teoretic „Jozef Kozáček“ din Budo).

² Pandele Olteanu, revenit în aprilie 1945 din Slovacia (unde funcționase pe post de lector străin la romanistică), urmare a numirii sale, de către Ministerul Învățământului, ca lector la Facultatea de Filologie de la Universitatea din București, secția de slavistică, a ținut lecții practice de limba slovacă până la plecarea sa, în luna ianuarie 1946, pentru a-și relua activitatea la Bratislava.

primului lectorat de limbă slovacă, până la acea dată existând doar un lectorat de limbă cehă, în cadrul căruia, evident, se făceau referiri și la limba slovacă¹.

Slovacistica a cunoscut o dezvoltare puternică din anul universitar 1949-1950, după reforma învățământului, în cadrul căreia s-a reorganizat învățământul filologic superior. Datorită intervențiilor profesorului Olteanu la minister, având și susținerea unor slaviști de marcă, a luat ființă o secție de sine stătătoare, în cadrul căreia limba și literatura slovacă a devenit disciplină principală (A) de licență.

Pentru acoperirea nevoii de cadre, după terminarea studiilor superioare au rămas la facultate să predea Silvia Niță (ulterior, Silvia Niță-Armaș), Corneliu Barborică, Gheorghe Călin, Anton Tănăsescu.

Pentru o perioadă mai scurtă au funcționat, de asemenea, Maria Răzdolescu (între 1954-1956), Ioan Kergyo (între anii 1972-1974; ulterior și-a ortografiat numele Ján Kerďo). După 1989, au fost angajați pe bază de concurs și au funcționat la secție Dagmar Maria Anoca (1992), Ștefan Pavel Unatinský (2001-2008, colaborator extern în 2000), Marilena Felicia Luță (din 2009; colaborator extern 2004-2009).

La cumpăna anilor șaizeci-șaptezeci s-a implementat practica de a fi invitat un lector străin, un specialist, în cazul nostru, din Slovacia. Printre lectorii străini care au funcționat la secția de limbă slovacă, provenind din diferite centre universitare din Slovacia, se numără: Jozef Muránsky (între anii 1967-1970), Eva Kováčiková (1970-1975, după căsătorie Kováčiková-Gheorghiová), Viera Štupáková (1975-1980), Mária Vajíčková (1980-1985), Mária Rosívalová (1985-1990; 1992-2000), Pavol Polák (2000-2004), Miroslav Hovančík (2004-2008), Kristína Vaverčáková (2008 - prezent).

Activitatea secției se desfășoară, de la bun început, pe două coordonate principale, și anume cea didactico-metodică pe de o parte (cursuri, seminarii, metodică, practica pedagogică; conducerea lucrărilor de diplomă și a lucrărilor în vederea obținerii gradului didactic I), iar, pe de altă parte, cea științifică și de cercetare.

De-a lungul timpului, planul și programa de învățământ au cunoscut modificări și variații, în esență însă mereu au fost prezente ca discipline fundamentale cele trei domenii: literatura, respectiv istoria literaturii slovace (curs și seminar; din 2008 numit cultură și literatură), limba (curs și seminar; azi, structura limbii) și cursul practic (din 2008 numit practica limbii). În anul I sau II a fost prevăzut cursul de civilizație. De asemenea, s-a predat un curs de introducere în studiul filologiei slovace. Întrucât secția pregătește cadre didactice pentru ciclul preuniversitar, se țin cursuri de metodică a predării disciplinei limba și literatura slovacă cu perspectivă specială asupra condițiilor din țara noastră (deci ca limbă maternă) și se efectuează practica continuă la școala-pilot din Nădlac (din 2008 modulul pedagogic este coordonat de Facultatea de Pedagogie).

Cursurile de **literatură** au fost ținute, din 1956, de prof. dr. Corneliu Barborică, ele cuprinzând pentru început toate perioadele literare, de la literatura veche până la cea

¹ Vezi Tiberiu Pleter, *Istoricul studierii limbilor și literaturilor cehă și slovacă la Universitatea din București*, în vol. *Din istoricul slavisticii românești*, coord. Elena Lința, București 1982, p. 111-122.

modernă și contemporană. Din anul 1972, cursurile despre perioada medievalității slave, latine, renaștere și baroc au fost ținute de prof. Gh. Călin. După retragerea din activitate a profesorului Corneliu Barborică, literatura din perioada interbelică a fost predată de către prof. Gheorghe Călin și Dagmar Maria Anoca, care a ținut, de asemenea, cursuri de literatură slovacă contemporană și literatura diasporei.

În sfera literară, membrii secției de literatură slovacă au adus contribuții în toate domeniile de cercetare literară. În ceea ce privește teoria literară, se poate aminti contribuția lui Corneliu Barborică la versologie, în special la problematica versului liber. Istoria literară, cultivată deopotrivă de Corneliu Barborică și Gheorghe Călin, s-a îmbogățit, grație activității de cercetare și publicare a celor doi profesori, cu câteva volume importante destinate studenților, specialiștilor, dar și publicului mai larg, interesat de viața literară slovacă. Tema predilectă s-a circumscris mai ales perioadei literaturii premoderne, barocul, renașterea, iar, din perioada modernă, mai ales contactele din perioada de la finele secolului al XIX-lea – (realismul) cu punerea în evidență a luptei comune a slovacilor și românilor din Ardeal, cu susținerea lor reciprocă, rolul lui Vajanský și al lui Gustáv Augustíny. În perioada simbolismului – modernismului slovac, Slovenská moderna – Ivan Krasko.

Nu a fost neglijat nici compartimentul criticii literare, mai mulți membri ai secției reacționând cu recenzii și cronici la apariții editoriale sau publicistice.

Unul dintre domeniile de excelență al secției l-au constituit literatura comparată și culturologia, raporturile literare slovaco-române și cele româno-slovace (Corneliu Barborică, Gheorghe Călin), în cadrul acestei arii un domeniu aparte constituind cercetarea limbii și literaturii minorității slovace din România.

Cât privește disciplina **limba** slovacă, constând, de fapt, din curs teoretic descriptiv, sincron (limba slovacă literară contemporană; curs și seminar), dar și cursuri speciale (în ultimii ani devenite cursuri opționale) de istorie a limbii, dialectologie, lexicologie sau stilistică, în programa universitară și planul de învățământ din anul 1949-1950 era prevăzută predarea limbii slovace pe compartimente, respectiv fonetică, morfologie, sintaxă, istoria limbii și dialectologia. Cursurile au fost ținute pentru început de prof.dr.doc. Pandele Olteanu, iar, din 1954, de lect.dr. Silvia Niță Armaș. Din 1985 a ținut cursuri de limbă și dr. Maria Rosívalová, care a funcționat ca lector slovac în cadrul acordului cultural, iar, din anul 1992, dr. Dagmar Maria Anoca (1992-2001), precum și cadrele mai tinere, Ștefan Unatinsky (2000-2007), dr. Marilena Felicia Luță (2008-). Seminarul era condus de titularii cursului sau de alți membri ai secției, printre care Anton Tănăsescu, Ján Kergyo, Maria Răzdolescu, Ștefan Unatinsky, Marilena Felicia Luță.

Cadrele specializate pe lingvistică au fost preocupate, pe lângă munca de la catedră, și de probleme teoretice, precum discuția în jurul unei noi categorii sintactice – elementul predicativ suplimentar (Silvia Niță Armaș), de structura limbii slovace din perspectivă sincronă, dar și din cea diacronică. În domeniul cercetării dialectologice

s-au distins Silvia Niță Armaș și Anton Tănăsescu, culegând și consemnând texte dialectale direct în teren, în rândurile populației slovace din zonele de vest ale țării, prelucrându-le apoi și valorificându-le în cadrul cursurilor de limbă, în publicații de specialitate, în monografii. De asemenea, au urmărit probleme didactice, respectiv metodice, implicate de predarea limbii la nivelul învățământului superior, dar și în cadrul învățământului preuniversitar.

Un domeniu important în care a excelat mai ales profesorul Pandele Olteanu, este cel al raporturilor lingvistice româno-slave (româno-slavone, româno-bulgare, româno-polone ș.a.), în spiritul tradiției instituite de către fondatorul slavisticii din București, reputatul slavist român Ioan Bogdan (1864-1919)¹.

Și alți membri ai secției (dintre care o amintim pe Silvia Niță Armaș), s-au implicat în studiul unor aspecte legate de contactele lingvistice, atât din trecut (cunoscutul fenomen al „colonizării valahe“), cât și în perioada contemporană (bilingvismul slovac-român al populației slovace din România).

Cursul practic (azi denumit practica limbii; incluzând comentarea textelor, conversație, exerciții, traducere, retroversiune) presupune: a) explicări de texte (literare, lingvistice, geografice, științele naturii, istorie, etc., cu unele noțiuni de gramatică, la anul I), cursuri ținute de la începutul până la sfârșitul carierei didactice de asist. Anton Tănăsescu, pe o perioadă scurtă Mariana Răzdolescu (1954-1956), între anii 2001-2007 Ștefan Unatinsky, iar Marilena Felicia Luță; interpretări de texte (la anii II, III), cursuri ținute de prof.dr. Gh. Călin, asistent A. Tănăsescu, conf.dr. Dagmar Maria Anoca; b) traduceri din limba slovacă în română și din română în slovacă, ore ținute de prof.dr. C. Barborică și prof.dr. Gh. Călin, asist. Anton Tănăsescu, ulterior conf.dr. Dagmar Maria Anoca, asist. Ștefan Unatinsky, asist.dr. Marilena Felicia Luță; c) ore de conversații pe anumite teme, ținute, de regulă, de lectorii slovaci.

Membrii colectivului de slovacă au desfășurat și o bogată activitate publicistică, colaborând la reviste de specialitate și de cultură din țară sau din străinătate. De asemenea, un aspect deosebit de important îl constituie activitatea de elaborare a manualelor universitare², a celor destinate învățământului preuniversitar, a diferitelor

¹ Pleter, *op.cit.*

² Principalele cursuri universitare și instrumente de muncă intelectuală publicate sunt: C. Barborică, *Prednášky o slovenskej literatúre. Slovenská literatúra po roku 1918*, București, TUB, 1975; Gh. Călin, *Prelegeri de folclor slovac*, București, TUB, 1977; Gh. Călin, *Literatură slovacă. Comentarii în context comparat*, București, Ed. Universității, 1998; Gh., Călin, *Literatura slovacă medievală și Renașterea*, București, Ed. Universității, 1997; D.M. Anoca, *Slovenska literatura v medzivojnovom období*, E.U.B., 2009; Pandele Olteanu (coordonator), Silvia Niță-Armaș, Gheorghe Călin, Anton Tănăsescu, *Manual de limba slovacă*, București, CMUB, 1972; Silvia Niță-Armaș, Ján Kergyo, *Manual de conversație în limba slovacă*, TUB, 1974; Silvia Niță-Armaș, Maria Mária Vajíčková, *Manual de limbă slovacă*, TUB, 1985; C. Barborică, Monica Breazu, *Mic dicționar slovac-român*, Editura Sport-Turism, 1978; C. Barborică, Monica Breazu, *Dicționar român-slovac*, Editura Sport-Turism, 1979; C. Barborică,

materiale, culegeri, antologii pentru școlile cu limba de predare slovacă din țara noastră, contribuția la întocmirea dicționarilor bilingve slovac-român, român-slovac, ghidurilor de conversație (C. Barborică), ceh-român (Silvia Niță Armaș). Totodată trebuie menționată participarea membrilor secției la diferite acțiuni cu caracter științific și cultural, sesiuni de comunicări științifice, simpozioane, congresele slaviștilor, aportul lor la organizarea unor evenimente de ordin științific sau aniversar (simpozionul iugoslav-român, 1978; conferința despre bilingvism, București, 1997, 2000; 50 de ani de existență a secțiilor limbilor slave, respectiv cea de-a 60 aniversare).

În urma colaborării cu celelalte secții din cadrul catedrei¹, cu diferite instituții de cultură (edituri, radiodufuziunea etc.) și de învățământ², activitatea lor s-a soldat cu rezultate deosebite.

Remarcabilă este activitatea depusă de membrii colectivului de slovacă în domeniul traducerii. Astfel, au fost traduse atât texte literare (proză, poezie), apărute în volume sau în diverse periodice, cât și texte științifice (Gh.Călin; Corneliu Barborică; Anoca). Lui Corneliu Barborică i se datorează cele mai numeroase traduceri din literatura slovacă, din cehă (Karel Čapek, Bohumil Hrabal), precum și din alte limbi slave (sârbă, croată, macedoneană) apărute în volume sau în antologii și reviste. C. Barborică a publicat o deosebit de valoroasă antologie de *Lirică slovacă. De la începuturi până în prezent*. Un adevărat eveniment îl constituie apariția antologiei de poezie slavă premodernă, *Nu e zână mai frumoasă* (2007, în colaborare cu Octavia Nedelcu).

În chip de omagiu prezentăm, în continuare, aspecte din activitatea profesorului Pandele Olteanu, precum și a cadrelor didactice din prima generație – cea fondatoare – a slovacisticii de la Universitatea din București (lect.dr. Silvia Niță-Armaș, prof.dr. Corneliu Barborică, prof.dr. Gh.Călin și asist. Anton Tănăsescu).

Pandele Olteanu (5 septembrie 1908, comuna Bascov, județul Argeș – 18 decembrie București 1995³), întemeietorul slovacisticii la Universitatea din București, membru fondator al Asociației slaviștilor, doctor în filologie slavă și romanică la

Monica Breazu, *Ghid de conversație slovac-român*, Editura Sport-Turism, 1981; C. Barborică, Monica Breazu, *Ghid de conversație român-slovac*, Editura Sport-Turism, 1982; Silvia Niță-Armaș, *Súčasný slovenský jazyk. Hlásoslovie a morfológia*, București, TUB, 1971; *Idem*, *Sintaxa propoziției în limba slovacă*, TUB, 1978; *Idem*, *Istoria limbii slovace – dialectologie*, TUB, 1978; Mária Rosivalová, *Cvičenia zo syntaxe*, București, Ed. Universitară, 1994; Dagmar Mária-Anoca, *Fonetika a fonológia slovenčiny*, Nădlac, Ed. Ivan Krasko, 1998; Pandele Olteanu, Silvia Armaș, Gheorghe Călin, Anton Tănăsescu, *Antologie de texte. Istoria limbii slovace*, TUB, 1974.

¹ Anca Irina Ionescu, *Dicționar român-slovac, slovac-român*. Editura Universal Dalsi, 1999; redactor Stefan Unatinsky.

² Cadrele didactice de la secția slovacă sunt membri ai diferitelor organizații profesionale, de cultură, științifice (amintim Asociația slaviștilor din România; Uniunea Scriitorilor din România – Corneliu Barborică, Dagmar Maria Anoca).

³ Înhumat la 20 decembrie 1995, la Domnești, Argeș.

Universitatea „J.A.Comenius” din Bratislava, cursurile școlii elementare le-a absolvit la Pitești, cele medii în Curtea de Argeș, cu examenul de bacalaureat în Pitești, în anul 1930. În perioada 1930-1934 a urmat Facultatea de Litere și Filozofie din București, fiind licențiat „Magna cum laude”. A funcționat ca profesor de liceu la București (1935-1938) și Iași (1938-1942).

În 1942, ocupând prin concurs postul de lector în Slovacia, la Universitatea „J.A. Comenius” din Bratislava, cariera sa de cadru universitar, până la pensionare, începe în anul 1974. În Slovacia a ocupat în două etape funcțiile de lector (1942-1945), respectiv profesor cu contract (1946-1949), iar, după reîntoarcerea în țară, la Universitatea București, cel de lector (1949-1963), conferențiar (1965-1968), profesor (1968-1974). Din 1968 este numit conducător de doctorat în Lingvistica slavă, în 1969 fiind desemnat șeful catedrei unificate de limbile și literaturile slovacă, cehă, iar, după ieșirea la pensie, profesor consultant (din 1974, reconfirmat în 1991).

În timpul șederii la Bratislava, pe lângă activitatea didactică, Pandele Olteanu a contribuit la dezvoltarea relațiilor culturale româno-slovace, atât prin munca de cercetare și publicare a contribuțiilor științifice¹, cât și datorită unor strânse legături cu personalități din mediul universitar și cultural, printre care marele slavist Ján Stanislav, românista Jindra Hušková (de altfel, studenta lui Ovid Densusianu), profesoară titulară la catedra de romanistică din Bratislava, istoricul Milan Ďurica, scriitorul Ivan Horváth, poetul Ján Smrek ș.a.

Reîntors definitiv în România în 1949, prin stăruințele sale și grație înțelegerii găsite la prof. Emil Petrovici și la minister, limba și literatura slovacă a dobândit, alături de celelalte limbi slave, statut de specialitate principală (cu examen de licență) în cadrul Facultății de Filologie a Universității din București.

Activitatea profesorului Pandele Olteanu la Universitatea din București se circumscrie mai multor domenii: organizarea tinerei secții de limbi slave, creșterea de cadre noi, promovarea slavisticii, munca didactico-metodică de la catedră. A predat diferite cursuri și seminarii – slavă veche, gramatică descriptivă și curs practic de limba slovacă, curs de gramatică istorică a limbii cehe și slovace, istoria literaturii slovace, istoria limbii slovace și a dialectelor ei, istoria limbii literare slovace, gramatica comparată a limbilor slave, introducerea în filologia slavă și slovacă, istoria culturii și civilizației slovace. A contribuit esențial la dezvoltarea raporturilor culturale româno-slovace, mai ales datorită lucrărilor sale de pionierat privind raporturile lingvistice

¹ Printre altele, a contribuit, împreună cu un grup de membri ai Societății pentru relații culturale și economice româno-cehoslovace – Společnost pro kulturní a hospodářské styky s Rumunskem – la revista „Românoslavica”, cuprinzând materiale din domeniul relațiilor româno-cehoslovace și româno-slave. A apărut un singur număr, în 1948: „Românoslavica, Revue des études slavo-roumaines”. Numero 1, Prague, 1948. Comité de rédaction: Vladimír Buben, rédacteur responsable; Tr. Ionescu-Nișcov, rédacteur en chef; P. Olteanu, corédacteur; B. Havránek, K. Krejčí, Gh. Stanca, J. Macůrek, Fr. Wollman, J. Kvapil, J. Stanislav, Damian Bogdan, I.C. Chițimia.

româno-slovice, raporturile culturale cehoslovaco-române (cultura slavă în Marea Moravie (sec.IX-XI). Bogată și meritorie este activitatea sa de cercetare în domeniul slavisticii (studiul filologic și critica textelor slavo-române, literatura omiletico-parenetică slavo-română, raporturile culturale slavo-române), rezultatele acesteia fiind publicate în studii și monografii, atât în țară, cât și în străinătate. De asemenea, poate fi considerat pionier în întocmirea manualelor pentru ciclul preuniversitar¹ ale minorității slovice din România. Pentru activitate sa a fost distins cu numeroase premii, medalii din partea organismelor de cultură din țară și din Slovacia².

Silvia Niță-Armaș (n. 1 iulie 1931 la Plenița, județul Dolj) după absolvirea școlii elementare din localitatea natală a urmat cursurile Liceului „Regina Elisabeta” din Craiova, iar studiile superioare, între anii 1950-1954, la Facultatea de Filologie a Universității din București, secția slavistică. A fost angajată la facultate imediat după terminarea studiilor, pe post de asistent, avansată după două luni lector. La un an de la angajare beneficiază de un stagiu de specializare de două luni în Slovacia, cu această ocazie cunoscând reputați slovaciști: prof.dr. Eugen Pauliny, membru corespondent al Academiei Slovice de Științe, prof.dr. Šimon Ondruš, de care o vor lega reciproce sentimente de stimă. În anul 1970 și-a susținut teza de doctorat, *Graiul slovac din Nădlac, Semlac, jud. Arad, Butin, Vucova, Șemlacul Mare, jud. Timiș* (conducător științific acad. Al. Graur). În cadrul secției de limbi și literaturi slave a funcționat până în anul 1987, când a fost obligată să iasă la pensie. Autoare a mai multor cursuri universitare din domeniul lingvisticii (pentru disciplinele predate, cum sunt structura limbii, dialectologia, istoria limbii), coautor al manualelor pentru cursul practic, a contribuit și la întocmirea manualelor destinate școlilor cu limba de predare slovacă, ajutând, în calitate de lingvist, la elaborarea capitolelor dedicate limbii, devenind astfel colaborator extern al Editurii Didactice și Pedagogice.

Ca lingvist, Silvia Niță-Armaș a cercetat graiurile slovice din zonele populate de minoritatea slovacă din zona de Vest a țării, cu vocația unui cercetător pedant și strict, cercetare fructificată în monografia *Slovenské nárečie v rumunskom Banáte* și în

¹ V. Pamătnica. Memorial. KVSİK, Nădlac, 1995.

² În iunie 1966 a fost premiat de Ministerul Învățământului pentru activitatea științifică desfășurată în anul 1965. A mai primit Premiul al II-lea al Ministerului Învățământului pentru monografia *Limba povestirilor slave despre Vlad Țepeș*. În 1966 a fost distins cu ordinul Republicii Socialiste Cehoslovacia pentru merite deosebite în activitatea de strângere a legăturilor de prietenie cehoslovaco-române. Cu ocazia susținerii de comunicări științifice la Universitatea din Bratislava, Brno și Olomouc, la invitația Institutului de lingvistică de la Bratislava, în cadrul institutelor de limbă și literatură ale Academiei Cehoslovace din centrele universitare, i-a fost decernată de Universitatea „J.A. Comenius”, medalia de argint pentru activitatea științifică și didactică în slovacistică. În anul 1993, în timpul celui de-al XIII-lea Congres al Slaviștilor, i s-a decernat la Martin Medalia Maticej slovenska.

selecția de texte înregistrate *Ukážky ľudového rozprávania*¹. S-a făcut remarcată prin lucrarea sa *Le „doplnok” et son correspondant en roumain*², pe o temă controversată în lingvistica românească de la acea vreme, elementul predicativ suplimentar (în limba slovacă denumit *doplnok*). Studiile sale privind elementul predicativ suplimentar au contribuit în mod esențial la clarificarea statutului acestei categorii gramaticale în lingvistica română, fiind citate în ediția academică a gramaticii limbii române. Relevante sunt și recenziile sale, publicate în revista de referate, recenzii și sinteze, *Lingvistică și filologie*, referitoare la lucrările lingvistului slovac Ján Kačala sau ale lui Ferdinand Buffa, în legătură cu apariția și dezvoltarea terminologiei botanice slovace. De asemenea, a colaborat la elaborarea dicționarului ceh-român, editat de Academia Română.

Ani la rând a condus lucrări de diplomă ale studenților, lucrări științifico-metodice ale profesorilor de limba și literatura slovacă, s-a ocupat de pregătirea viitorilor profesori de limbă și literatură slovacă, fiind metodistă, responsabilă cu predarea metodicii și prestarea practicii pedagogice, însoțind elevii la școala-pilot, liceul din Nădlac.

Lingvistă fiind, a urmărit nu numai limba comunității slovace din România, ci și producția sa literară, devenind colaborator extern al Editurii Kriterion, iar, în anul 1988, membru în colegiul de redacție al antologiei *Variácie*, sporadic dedicându-se publicisticii.

Silvia Niță-Armaș a fost distinsă cu premii din partea Academiei Române și a Ministerului Învățământului.

Corneliu Barborică (n. Turnu-Severin, 5 aprilie 1931), conform aprecierii specialiștilor, cel mai de seamă slovacist din afara Slovaciei, a urmat Liceul „Traian” din orașul natal (1941-1949), după care s-a înscris la Universitatea din București, Facultatea de Filologie, unde a frecventat cursurile anului I (1949-1950), avându-i printre profesori pe Tudor Vianu și Jacques Byck. Din luna noiembrie a anului 1950 până în 1955 își continuă studiile de limba și literatura slovacă la Universitatea „Jan Amos Comenius” din Bratislava. Audiază cursurile unor personalități de seamă, cum au fost lingvistul Ján Stanislav, profesorul de literatură Milan Pišút și academicianul Andrei Mráz. Printre colegii săi de generație se numără Vladimír Petřík, Július Noge, Michal Gáfrik, Kornel Földvári, deveniți cercetători literari, personalități ale vieții culturale din Slovacia. În anul trei pleacă pentru un semestru să audieze cursurile Universității Caroline din Praga. După terminarea studiilor, în luna februarie, revine în țară și, cum în acea perioadă a anului nu se făceau repartizări, i se aprobă cererea de a fi trimis din nou pentru un semestru la Praga.

¹ Silvia Niță-Armaș, *Slovenské nárečie v rumunskom Banáte*, Nădlac, Vydavateľstvo KVSÍK, 1996); *Idem*, *Ukážky ľudového rozprávania*, în *Variácie*. 6, 1984, p. 135-139.

² Silvia Niță-Armaș, *Le „doplnok” et son correspondant en roumain*, în „Romanoslavica”, I, 1958, p.63-69.

Revenind definitiv în țară, este numit la facultate pe post de asistent, în 1956, pe urmă avansat lector, iar, din 1971, promovat conferențiar, în urma susținerii tezei de doctorat despre opera scriitorului ceh Karel Čapek, sub conducerea profesorului Alexandru Dima, teză publicată ulterior în volumul monografic *Karel Čapek*. Între anii 1971-1975 ocupă funcția de decan al Facultății de Limbi și Literaturi Slave. Profesor universitar din 1990, retras ulterior de la munca directă de la catedră, fiind suferind, își continuă activitatea în calitate de profesor consultant, conduce lucrări de doctorat, dedicându-se în același timp muncii de cercetare, traducerii, publicisticii.

A predat cu precădere disciplinele literare, specializându-se pe literatura modernă și contemporană, dar s-a afirmat cu succes și în domeniul literaturii comparate. Din motive lesne de înțeles, având în vedere numărul restrâns de specialiști din cadrul colectivului de slovacă, a ținut și cursuri practice, a fost conducător de lucrări de diplomă, a contribuit la buna desfășurare a cursurilor de perfecționare pentru profesorii de limbă și literatură slovacă, fiind, de asemenea, în repetate rânduri, și conducător de lucrări metodico-științifice în vederea obținerii gradului didactic I. Ani la rând a condus teze de doctorat în domeniul literaturilor slave.

Pentru a facilita accesul studenților la materia predată, a elaborat sau a colaborat la întocmirea de cursuri, manuale și antologii pentru învățământul superior¹, dicționare, ghiduri de conversație, dar, totodată este autor de manuale și antologii pentru ciclurile preuniversitare destinate școlilor cu limba de predare slovacă, colaborator extern al E.D.P.

În mod firesc, activitatea didactică se împletește cu activitatea științifică, vocația sa, viziunea de ansamblu asupra fenomenului literar au condus la rezultate deosebite, în lucrările sale monografice *Karel Čapek* (1971), *Istoria literaturii slovace* (1976), în numeroase studii, articole, recenzii referitoare la literatura slovacă și cehă, fie în domeniul raporturilor literare și de literatură comparată (1987), colaborări la publicații și reviste de specialitate sau de cultură din țară și străinătate². Viziunea sa complexă asupra culturii în genere s-a manifestat în volumul *Utopie și antiutopie* (1998).

Dorința de a face cunoscute valorile culturale ale lumii slave l-a îndemnat să se dedice traducerii de texte literare din diferite limbi slave, cu precădere, cum era de așteptat, din literatura slovacă în limba română, dar, fiind și un bun bohemist, și din literatura cehă (B. Hrabal, Jan Mukařovský). A publicat numeroase volume, versiunile sale fiind, de asemenea, incluse în volume și culegeri reprezentative, apărute în edituri prestigioase.

¹ Demnă de menționat este, în acest sens, antologia de poezie slavă *Nu e zână mai frumoasă* (2007, alcătuită în colaborare cu Octavia Nedelcu), pentru uzul studenților de la cursurile de master.

² O selecție din studiile comparatiste a apărut în Slovacia, grație românilor Hildegard Bunčáková, fost demnitar înalt al legației slovace din București: Corneliu Barborică, *Akoby iný kontinent*, Vydavateľstvo Dilema, 1997.

Vorbind despre omul de cultură Corneliu Barborică, nu se poate face abstracție de statutul său de creator, poet și prozator, prezent deopotrivă în două culturi, slovacă și română, dat fiind că debutul său literar s-a produs în limba slovacă, sub pseudonimul Andrej Severíni. Scriitorul Corneliu Barborică, alias Andrej Severíni, este autor al mai multor romane, povestiri, poeme, volume de proză scurtă apărute în țară și în Slovacia.

Capacitatea sa de a surprinde diferite aspecte ale vieții l-a ajutat să abordeze publicistica, oferind cititorului texte de un umor subtil și savuros¹.

Disponând de calități organizatorice, a fost coordonator de volume, redactor. Vreme de peste un deceniu a contribuit substanțial la redactarea antologiei literare a slovacilor din România, *Variácie*, precum și a mai multora dintre volumele publicate de scriitorii de expresie slovacă din țara noastră, colaborând cu Editura Kriterion.

Personalitate de marcă a culturii române și slovace, având la activ o prodigioasă activitate, profesorul, traducătorul, omul de cultură Corneliu Barborică este laureat al mai multor premii și distincții² decernate în țară și în Slovacia.

Gheorghe Călin (n. 26 ianuarie 1935, Pitești), după absolvirea claselor elementare și a Școlii Medii Tehnice de Comerț din localitatea natală, se înscrie la Facultatea de Filologie a Universității din București, unde studiază între anii 1952-1957. În 1958 se angajează la facultate, la început ca preparator, din 1959 lector, iar, după susținerea cu succes a tezei de doctorat din domeniul folcloristicii (*Cântecele haiducești slovace, cu referințe comparative*, conducător prof.dr. Ion Chițimia) și a decernării titlului de doctor (1971), a fost avansat lector, în anul 1972. În 1992 devine conferențiar, statutul și titlul de profesor dobândindu-l în anul 1999. A continuat să lucreze la catedră și după pensionare, până în 2005.

S-a dedicat studiului literaturii, istoria literaturii slovace fiind disciplina care i-a revenit s-o predea la cursuri în cadrul secției. A condus lucrări de diplomă ale studenților, practica pedagogică continuă (1988), lucrări științifico-metodice ale cadrelor medii.

Pentru buna desfășurare a cursurilor și seminariilor, a scos mai multe volume de prelegeri, cursuri universitare, monografiile despre folclorul slovac, istoria literaturii slovace vechi (perioada barocului și a iluminismului), evoluția genurilor și speciilor lirice și epice în creația poetică a secolului al XIX-lea, raporturile culturale. Fiind colaborator extern al E.D.P., a recenzat manualele destinate școlilor cu limba de predare slovacă din România.

Unele volume, ca, de altfel, și monografia despre folclor, sunt concepute în perspectivă comparatistă. Studiul cântecelor de haiducie și cătănie, care constituie

¹ Vezi bibliografia personală întocmită de noi, *Bibliografia lucrărilor profesorului dr. Corneliu Barborică*, Nădlac, 2006.

² Premiul „P.O. Hviezdoslav”, 1977 (Slovacia); Premiul Național, 1990 (Slovacia); Omagiul ministrului culturii al Republicii Slovace, 1996; Omagiul ministrului culturii al Republicii Slovace, 2003; Medalia de aur a Maticii slovenská, 2006, Dubla Cruce Albă, 2007.

subiectul tezei sale, i-a permis unele concluzii privind trăsăturile contrastive ale folclorului slovac în raport cu cel românesc, subliniind faptul că, în ceea ce privește cântecele românești de tipul urmărit, ele se aseamănă mai mult cu poemele eroice ale slavilor de sud, iar cântecele haiducești slovace se aseamănă mai mult cu cele istorice. Propune și o clasificare a paralelismului ca mijloc artistic, pornind atât de la teoria versului din cultura română, cât și de la versologia slovacă.

Un alt domeniu de interes l-a constituit cel al raporturilor culturale româno-slave, în special cele româno-slovace. S-a axat pe contacte directe ale personalităților de seamă, precum și asupra problemelor de traducere, din literatura română în limba slovacă, cum ar fi studiul privind traducerea din Caragiale datorată românistei Jindra Hušková, profesor titular la Universitatea din Bratislava și traducătoare din limba română. De asemenea, a tratat raportul Eminescu – Krasko¹.

A tradus atât texte științifice, cât și beletristică, dintre care se remarcă volumul de proză a scriitorului slovac Švantner, *Ludská hra* (Joc omenesc)².

Pentru întreaga sa activitate științifică și pedagogică, în anul 1992 i s-a decernat din partea ambasadei Cehoslovaciei Medalia jubiliară „Jan Amos Komenský”, iar, în august 2004, rectorul Universității „Comenius” din Bratislava i-a înmănat profesorului Gh. Călin medalia „Ján Amos Comenius” și Diploma de Merit în semn de prețuire pentru propagarea limbii și culturii slovace peste hotare.

Anton Tănăsescu (n. 10 octombrie 1933, Curtea de Argeș) primii ani de școală i-a urmat la liceul „Spiru Haret” din București, cursurile medii la liceul din Curtea de Argeș, cele superioare absolvindu-le în cadrul Facultății de Filologie de la Universitatea din București. A rămas să profeseze la facultate, unde și-a desfășurat activitatea didactică între anii 1959-1996 ca asistent, ținând lecții de practica limbii (comentarii de texte, traduceri), precum și cursuri și seminarii de limbă. Pe lângă activitatea didactică s-a dedicat cercetării dialectologice a graiurilor slovace din regiunea nord-vestică a României, zona bihoreană, localitățile Marca Huta, resp. Zăuan-Băi (în graiul local Bojovské, respectiv Zován). Rezultatele cercetării sale le-a publicat atât limba română, cât și în slovacă, axându-se în studii pe aspectele fonetice și morfologice ale graiurilor respective³.

¹ Dăm câteva titluri de lucrări ale profesorului Gheorghe Călin: *Janošík în folclorul slovac*, AUB, seria de literatură universală și comparată, XVIII, București, 1969; *Aspecte tipologice ale cântecelor de călătorie slovace și românești*, AUB, seria Filologie, XXV, București, 1976; *Aspekty slovenskej barokovej a osvietenскеj literatúry*, Ed. Ivan Krasko, Nădlac, 1997; *Poezia slovacă a secolului al XIX-lea*, Editura Grand, 1998; *Considerații asupra stilului poeziei lui Ivan Krasko în raport cu stilul poeziei lui Eminescu*, Rsl, XVII, București, 1970; *Valori expresive ale liricii baroce slovace*, Rsl, XXIX, București, 1992; *Avangarda în literatura slovacă*, Rsl, XXXIX, București, 2004. Vezi bibliografia personală.

² Vezi bibliografia

³ Anton Tănăsescu, *Caracteristicile declinării substantivului din graiul slovacilor de la Marca Huta și Zăuan Băi, județul Sălaj*, în Rsl, XIV, 1967, p. 293-303; *Zo skloňovania podstatných*

De asemenea l-au preocupat problemele legate de fonetică și fonologie, domeniu în care a și publicat lucrări în revista „Romanoslavica”¹. A condus practica pedagogică a studenților de la secția slovacă, desfășurată la liceul din Nădlac.

În semn de prețuire pentru activitatea sa în domeniul slovacisticii, i-a fost decernată, în 1992, Medalia jubiliară „Ján Amos Comenius”.

BIBLIOGRAFIE (selectiv)

Anoca, Dagmar Mária, *Doslov*, în volumul Armaș, Silvia, *Slovenské nárečie v rumunskom Banáte*. Nădlac, 1996

Anoca, Dagmar Maria, *Slovakistika v Rumunsku*, în „Slavica Szegediensia”, Szeged, 2003, p.281-289

Anoca, Dagmar Mária, *Sviatok našich slovakistov*, în „Rovnobežné zrkadlá. Oglinzi paralele“, I, nr.3, p.237

Anoca, Dagmar Mária, Štefan Unatinský, *Úvod do slovenskej filológie* (Introducere în filologia slovacă), Editura Universității din București, 2002

Anocová, Dagmar Mária, *Slovakistika v Rumunsku*, în „Slovenská reč“, 2001, p.218-225

Călin, Gheorghe, *Limba și literatura slovacă la Universitatea din București*, în „Romanoslavica“, XXXVI, p.198-200

Călin, Gheorghe, *Slovakistika v Bukurešti*, în „Literárny týždenník“, XIV, 2001, nr.15, p.5

Dudok, Miroslav, *Životné jubileum slovakistky z Rumunsku Dagmar Márie Anocovej*, în „Slovenská reč“, 67/2002, nr.1, p.61-62

Gáfrik, Michal, *Jubileum rumunského priateľa*, în „Tvorba“, 2006, nr.1, p.35

Gáfrik, Michal, *Profesor Corneliu Barborica 70-ročný*, în „Slovenská literatúra“, 2002, nr.1, p.59-62

Mihăilă, Gheorghe, *Etapele principale ale istoriei slavisticii bucureștene*, în vol. *Momente din istoria învățământului limbilor străine la Universitatea din București*, București, 1980, p. 245 și urm.

Niță-Armaș, Silvia, *Profesorul Pandele Olteanu la a 75-a aniversare*, în „Romanoslavica“, XXII, 1984, p. 441-448

Niță-Armaș, Silvia, *Pandele Olteanu*, în „Romanoslavica“, XXXIII, 1995, p.183-184

Niță-Armaș, Silvia, *Lista lucrărilor profesorului Pandele Olteanu. (Bibliografie selectivă)*, în „Romanoslavica“, XXII, 1984, p.444 - 448

Olteanu, Pandele, *Slovakistika a bohemistika v Rumunsku*, în „Slavica slovacă“, 3, Bratislava, 1969

mien, prídavných mien a zámen slovenských nárečí v Rumunsku – osady Marca Huta a Zăuan Băi, în „Variácie“, nr. 14 (1994), p. 208-220.

¹ Anton Tănăsescu, *Mărimi fonostatice în lexicul standard al limbii slovace*, în Rsl, XIX, 1980, p. 126-130.

Romanoslavica vol. XLVI, nr. 1

Pleter, Tiberiu, *Istoricul studierii limbilor și literaturilor cehă și slovacă la Universitatea din București*, în volumul *Din istoricul slavisticii românești*, TUB, București, 1982, p. 111-122

Štefanko, Ondrej, *Bibliografia diela Dr. Silvie Niță-Armașovej*, în vol., Silvia Niță-Armaș, *Slovenské nárečie v Rumunskom Banáte*, Nădlac, 1996, p.117-119